

Kinh tế Việt Nam đối mặt nhiều sức ép, xăng dầu đứng trước nguy cơ biến động

08:55 07/03/2026

Căng thẳng quân sự tại Trung Đông đang tạo ra những rung lắc lớn đối với thị trường năng lượng toàn cầu. Khi hoạt động vận tải qua Eo biển Hormuz – tuyến hàng hải vận chuyển khoảng 20% nguồn cung dầu mỏ thế giới – bị gián đoạn bởi các cuộc đối đầu giữa Iran, Israel và Hoa Kỳ, nền kinh tế nhiều quốc gia châu Á, trong đó có Việt Nam, đang đứng trước nguy cơ chịu tác động lan tỏa.

Theo giới phân tích quốc tế, sự gián đoạn tại tuyến vận tải chiến lược này có thể nhanh chóng gây thiếu hụt nguồn cung năng lượng và đẩy chi phí sản xuất gia tăng trên diện rộng. Bà Deepali Bhargava, chuyên gia kinh tế của ING (Hà Lan), cho rằng nếu dòng chảy dầu mỏ qua Hormuz bị cản trở nghiêm trọng, nhiều nền kinh tế châu Á phụ thuộc năng lượng nhập khẩu sẽ chịu ảnh hưởng rõ rệt. Trong nhóm dễ tổn thương trước cú sốc này, Việt Nam được xếp cùng với Thái Lan và Hàn Quốc.

Nhà máy lọc dầu Nghi Sơn gặp áp lực khi nhập khẩu lượng lớn dầu thô từ tâm điểm Trung Đông.

Các tính toán sơ bộ cho thấy chỉ cần giá dầu tăng khoảng 10% cũng có thể khiến cán cân tài khoản vãng lai của nhiều nền kinh tế suy giảm 40–60 điểm cơ bản. Nếu tình trạng đứt gãy chuỗi cung ứng kéo dài, tăng trưởng GDP toàn cầu có thể giảm khoảng 0,6 điểm phần trăm, trong khi lạm phát tăng thêm hơn 1 điểm phần trăm trong nửa đầu năm.

Tại thị trường trong nước, áp lực đã bắt đầu thể hiện rõ trong lĩnh vực kinh doanh xăng dầu. Nhiều doanh nghiệp bán lẻ cho biết mức chiết khấu từ các đầu mối giảm xuống mức rất thấp, thậm chí về 0 đồng/lít, khiến hoạt động kinh doanh trở nên khó khăn.

Ông Nguyễn Xuân Thắng, Giám đốc Công ty Hải Âu Phát (Lâm Đồng), cho biết với chi phí vận chuyển, nhân công và mặt bằng hiện nay, mỗi lít xăng bán ra doanh nghiệp có thể lỗ từ 200–240 đồng. Theo ông, chỉ cần nhập một xe bồn xăng dầu cũng có thể khiến doanh nghiệp thiệt hại vài triệu đồng.

Không chỉ chiết khấu giảm mạnh, nguồn hàng cũng có dấu hiệu căng thẳng. Thời gian nhập hàng kéo dài gấp đôi so với trước, trong khi lượng bổ sung giảm khoảng 40–50%. Một số doanh nghiệp phân phối tại khu vực Đồng bằng sông Cửu Long thậm chí phải hạn chế bán ra hoặc tạm ngừng nhận đơn.

Nguyên nhân sâu xa đến từ thực tế Việt Nam vẫn phụ thuộc đáng kể vào nguồn năng lượng nhập khẩu. Năm 2025, tổng kim ngạch nhập khẩu xăng dầu thành phẩm, khí hóa lỏng và dầu thô của Việt Nam lên tới gần 17 tỷ USD.

Dù hai nhà máy lọc dầu lớn trong nước là Nhà máy Lọc dầu Nghi Sơn và Nhà máy Lọc dầu Dung Quất có thể đáp ứng khoảng 70–80% nhu cầu nhiên liệu nội địa, nhưng phần lớn dầu thô đầu vào vẫn phải nhập khẩu. Đáng chú ý, Nhà máy Lọc dầu Nghi Sơn phụ thuộc nhiều vào nguồn dầu thô từ Kuwait, vốn phải vận chuyển qua tuyến hàng hải đang chịu rủi ro tại Eo biển Hormuz.

Ông Nguyễn Việt Thắng, Tổng Giám đốc Lọc hóa dầu Bình Sơn, cho rằng nếu xung đột kéo dài hơn một tháng, giá dầu có thể vượt mốc 100 USD/thùng. Ngoài giá dầu tăng, các chi phí phụ như bảo hiểm hàng hải và phụ phí vận tải cũng có thể leo thang, làm chậm quá trình giao hàng và ảnh hưởng đến hoạt động của các nhà máy lọc dầu trong nước.

Hiện tại, các doanh nghiệp đầu mối lớn như Petrolimex và PVOIL cho biết nguồn cung vẫn đủ đáp ứng nhu cầu thị trường đến hết tháng 4/2026 nhờ lượng dự trữ và các hợp đồng nhập khẩu đã ký trước đó. Tuy nhiên, nguồn cung cho giai đoạn sau tháng 5 vẫn phụ thuộc nhiều vào diễn biến xung đột tại Trung Đông.

Trước bối cảnh nhiều bất định, Bộ Công Thương cho biết đang theo dõi sát tình hình nguồn cung và tồn kho xăng dầu. Cơ quan quản lý đã chuẩn bị các phương án điều hành như sử dụng Quỹ Bình ổn giá, điều chỉnh thuế phí hoặc tăng cường kiểm soát thị trường nhằm hạn chế nguy cơ đầu cơ, găm hàng.

Ở góc độ kinh tế vĩ mô, Ngô Trí Long, nguyên Viện trưởng Viện Nghiên cứu Thị trường giá cả (Bộ Tài chính), cho rằng kinh tế Việt Nam có thể đối mặt với ba kịch bản khác nhau tùy theo diễn biến của xung đột.

Trong kịch bản nhẹ, căng thẳng chỉ gây nhiễu loạn tạm thời, khiến chi phí vận tải và bảo hiểm tăng nhưng nền kinh tế vẫn duy trì ổn định. Kịch bản trung bình có thể xảy ra nếu xung đột kéo dài, làm suy yếu thương mại và dòng vốn đầu tư. Trong trường hợp xấu nhất, giá năng lượng tăng mạnh và thương mại toàn cầu suy giảm có thể khiến tăng trưởng kinh tế giảm sâu, lạm phát và tỷ giá chịu áp lực lớn.

Theo các chuyên gia, để giảm thiểu rủi ro, Việt Nam cần kết hợp linh hoạt các công cụ chính sách tiền tệ, tài khóa và chiến lược đảm bảo an ninh năng lượng, qua đó giữ ổn định kinh tế vĩ mô trong bối cảnh thị trường toàn cầu nhiều biến động.

Nam Sơn (t/h)